

Supplerende samlenotat forud for rådsmøde (almindelige anliggender og udenrigsanliggender) den 14.-15. juni 2010

22. Mellemøsten/Gaza

KOM-dokument foreligger ikke

Nyt notat

1. Resumé

Rådet ventes at drøfte den mellemøstlige fredsproces i lyset af den israelske aktion mod Gaza-konvojen og opfølgningen herpå, herunder EU's videre arbejde for at forbedre adgangen til Gaza og sikre en grundig undersøgelse af hændelserne.

2. Baggrund

Den israelske aktion mod søkonvojen på vej mod Gaza mandag den 31. maj, der førte til 9 døde og et stort antal sårede, har været drøftet intensivt i internationale fora, herunder EU, og debatten om opfølgning på hændelserne pågår fortsat. Det seneste skib med retning mod Gaza (irske Rachel Corrie) blev stoppet den 5. juni uden voldelige episoder.

HR Ashton udsendte allerede samme dag som hændelsen en erklæring på vegne af EU efter inddragelse af medlemslandene. Erklæringen fastslår, at man 1) beklager dødsfaldene, 2) fordømmer brugen af vold, der førte til dødsfaldene, 3) kræver en øjeblikkelig, fuld og upartisk undersøgelse af hændelserne, 4) understreger nødvendigheden af at finde en løsning på situationen i Gaza, herunder en øjeblikkelig og fuld åbning for humanitær hjælp, varer og personer ind og ud af Gaza. Der har været flere drøftelser på EU-ambassadørniveau om EU's håndtering af sagen og mulige videre skridt.

FN's Sikkerhedsråd vedtog den 1. juni enstemmigt en formandskabsudtalelse om hændelsen. I udtalelsen beklages tab af liv pga. brug af magt dybt, de handlinger, der førte til dette, fordømmes, og der anmodes om en hurtig, upartisk og troværdig undersøgelse i overensstemmelse med internationale standarder. FN's Generalsekretær er ved at vurdere mulighederne for at iværksætte en undersøgelse. FN's Menneskerettighedsråd vedtog den 2. juni en resolution, hvis hovedindhold er en beslutning om, at formanden for Menneskerettighedsrådet skal sammensætte en fact-finding mission til at undersøge omstændighederne i forbindelse med den israelske aktion ud for Gaza.

Fra dansk side indkaldte man samme dag som hændelsen og som et af de første EU-lande den israelske ambassadør til samtale i Udenrigsministeriet for at redegøre for konfrontationen, ligesom udenrigsministeren samme dag udsendte en pressemeddelelse om hændelsen. Pressemeddelelsen fokuserede bl.a. på nødvendigheden af at undersøge hændelsen fuldt ud samt behovet for en åbning for nødhjælp, genopbygningsmaterialer, personer og varer ind og ud af Gaza. Udenrigsministeren drøftede desuden hændelsen med den israelske udenrigsminister Lieberman, hvor behovet for en grundig undersøgelse af hændelsen samt en

langsigtet løsning på Gaza-problematikken blev indskærpet. Man har desuden fra dansk side været i tæt og løbende kontakt med øvrige EU-lande.

Fra EU's side fokuseres på to spørgsmål: For det første karakteren af en undersøgelse af hændelserne og for det andet behovet for at forbedre adgangen til Gaza, herunder hvordan man fra international side kan bidrage til at forbedre forholdene for civilbefolkningen i Gaza. EU's politik er, at der skal åbnes op for adgang til og fra Gaza i overensstemmelse med aftalen herom fra 2005. Fra EU's side har man bl.a. med baggrund i rådskonklusionerne fra december 2009 arbejdet for forbedret adgang til Gaza. Arbejdet for at forbedre adgangsforholdene til og fra Gaza er en prioritet for EU, og der har været flere drøftelser i EU om, hvordan man aktivt kan bidrage til en forbedring af situation og sætte sagen højt på den internationale dagsorden. Fra EU's side opfordres parterne desuden til at fortsætte de indirekte forhandlinger.

De amerikansk-ledede indirekte forhandlinger mellem parterne blev indledt primo maj, og det forventes, at forhandlinger fortsættes på trods af de seneste hændelser. Fra både israelsk og palæstinensisk side er udmeldingen, at man ikke støtter en afbrydelse af forhandlingerne. Den Arabiske Liga drøftede spørgsmålet onsdag den 2. juni, hvor der bl.a. på baggrund af forslag fra den palæstinensiske delegation var støtte til, at forhandlingerne fortsættes. Den amerikanske administration er meget fokuserede på at beskytte forhandlingsprocessen.

EU har støttet de amerikanske bestræbelser på at genstarte forhandlingerne, og har ved flere lejligheder over for parterne, herunder den israelske regering, understreget forventningen om, at parterne arbejder for fred, en tostats-løsning samt gennemførelse af Køreplanen for Fred. EU har med rådskonklusionerne om Mellemøsten af 8. december 2009 præsenteret klare budskaber og fremadrettet tekst om EU's rolle. EU drøfter løbende bidrag til fredsprocessen, og hvordan man kan understøtte de indirekte forhandlinger.

3. Hjemmelsgrundlag

Spørgsmålet om hjemmelsgrundlaget er ikke relevant.

4. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

5. Formål og indhold

Rådet ventes at drøfte den mellemøstlige fredsproces, særligt i lyset af den israelske aktion mod Gaza-konvojen og opfølgningen herpå. Der forventes særlig fokus på, hvordan man fra EU's side aktivt kan arbejde på at forbedre adgangen af nødhjælp, varer og personer til og fra Gaza, herunder hvilke konkrete skridt EU kan tage i den nuværende situation.

6. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

7. Gældende dansk ret og forslagetets konsekvenser herfor

Ikke relevant.

8. Forslagets konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet

Sagen forventes ikke at have konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet.

9. Høring

Ikke relevant.

10. Regeringens foreløbige generelle holdning

Fra dansk side lægges vægt på, at der gennemføres en fuld og uvildig undersøgelse af hændelserne, og at der åbnes fuldt ud op for nødhjælp, genopbygningsmaterialer, varer og personer ind og ud af Gaza. Regeringen støtter op om EU's hidtidige linje ift. konfrontationen, herunder kravet om en undersøgelse af hændelserne og EU's aktive medvirken til at forbedre adgangen til Gaza.

Generelt ift. fredsprocessen støtter regeringen fuldt ud en aktiv rolle for EU i samarbejde med relevante regionale og internationale partnere, herunder den amerikanske administration. Målet med EU's bestræbelser er, i samarbejde med det internationale samfund og regionale partnere, at understøtte fredsforhandlingerne.

11. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der forventes at være enighed blandt medlemslandene om EU's overordnede linje som udtrykt i erklæringen af 31. maj 2010, herunder kravet om en fuldstændig og uvildig undersøgelse af hændelserne samt om behovet for forbedret adgang til Gaza.

Der forventes endvidere at være enighed blandt medlemslandene om behovet for en fortsat aktiv og bredspektret EU-indsats i samarbejde med internationale og regionale aktører, med det hovedsigte at støtte fredsforhandlingerne og den amerikansk-ledede proces.

12. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har senest været forelagt Folketingets Europaudvalg til orientering den 19. marts 2010.